

Газета тұхтот билмас тегір-монга үшхайды. Каттамы-кичкими, яхшими-әмөнми - ҳар кандай «маңжұлт»ни күрдім демайды. Бирорласынның чи-кіттә чикдімай, аввал-охир ямбыл жотады. Шу бое журналистингүз умрын-юргүр-юргүр билан штады...

Халық үйланғанымдың. Энди-гина дорилғаныннан битіргіб, виляят газетасында мұхбірлік күлақ болшаганды. Ижаралда яшаш жонимга теккандан дағы оқсамады, кишилекша чо-парлым. Бир сағар, айна қишилесілесі, мұхым тоширик ол-дым: кисман, бутын республика-кага машина үшін жақуларға бағылыштан макола тайбларлыш зарар эди. Домой ёшлардан нөлиб юргідан инжіктібатын бўлин мудрик оладига содик қолди. Масаланиннан соҳинича хижжалал, узоқ тушунтириди. Сўзига якун ясарсан, мен яна бир карда жиддий оғоҳдантириди.

- Билиб күй, бу аслида об-коминген тоширик. Сен учун келажаганыннан белгилаб беради-ган катта синов - сўнгра ел-кагта күлін күйіб, күшимиш ки-ди.

Оданинг бор экан, оғани. Бундай юксак ишонч-га ҳаммама сазовор бўлавер-майды.

Ушанды «катта синовдан» кандай ўтганим, «юксак ишончни нечеголи өлғалғаним, рости, ҳали-ҳануз менга қорони. Факат бошқа нараса - ушахизмат сафарим бахона рахматли онамадан бир умрага татигулик сабоқ олғаним аниқ ёдим-да.

...Киши - дехонд ахыр учун хотиржамлар фасли! Шунданми, раисин осонигина топдим. Номи донгор эса да, узи паст бўйли, жиккаган, солда-са-мимид имад экан. Менинди-рада илик қарши олди. Бакамти ўтириб, бафуруқ субъекташди. Гуруннимиз ажвали «Дала-ларни айлансан-чи»? дега так-лиф киритандым, ун дагланни-ни айтб қўн колди.

Кўринишингиз туған-ишилнини гап-сўзиниздан, адашисасам, дех-кон боласига үшайсан, - деди бўйимдам сўғимга қадар синч-ков разм солиб. - Ҳемак, ҳозир далада тайнилини иш бўлмасигини яхисаласиз. Агар, ийк демасаннан, мен сизга битта мўъжизанин кўрсатай. Балки маъкул тоғиз, шу ҳаддам бирор нараса тозисиз, Ҳорин!

Раис розилимимни кутмай, ўрнидан кўзгалид. Даҳлизга чиққач, мени кучча тарағфа эмас, тор ва нимкоронги ўйлак томони бослади.

Бурчаклаги хилват эшик илора орхасида жойлашган чо-роқкина ҳолиши очиларкан. Остоңа ҳатлаганимиз ҳамон айдан бир ҳил қўринишлаги ижкита узин бўнига кўзим тушди. Улар темирдан тикланган бўйли, дөвортари ҳам, томла-ри ҳам айнавана эди. Бир қардада шаҳидам: иссиҳо-на ҳўжалиги! У пайттар паҳта-кор туманларда бўнада ишо-отни учратиш, ҳақиқатан ҳам, ўзиға хос янгилик ҳисобланар-ди.

Ичкарига қадам босар-бос-мас, барх-дилим очилиб кетди. Негаки, ташариди аёз заб-тига олган, ҳувиллаган борғ-ларни, қимасисиз далаларни калини ҳор босганди. Бу ерда эса кўклам нафаси уфурарди. Баражек помидор николарни бодринглар, ям-яшил кўкаглар баҳорга интик кўзларни кувон-

тиради.

- Теплица деганилари кони фойда экан, - күлогимга ҳамроҳимини оғир-назмин овози чалини. - Ишга туширганин-мига кўй бўлганий йўқ, Шунгай, қаррамай, ҳалитдан, сарф-харжатимизни қоллашти. - У ҳаёлимдан кечган савлони уққандай, қайсан экиндан қан-ча хосил олинастинин, үж-жасика қандаи фойда келтира-лини сингитига паста сакрал. Мен ҳай-хайлаганимча қолаверади. Зум ўтмай, ноҳуш ҳаёлга кильдиким? - деди навбатдаги бўлмага ўтгач, тарвақайлаб ўтган пакана дағорларларни ишора қилиб. - Кўчагина Кавказдан келтирганим. Ҳосилини килолаб эмас, доналаб со-таятимиз. Мўмкина даромад олапламиз. Лекин гап фақат иккисизда эмас. Лимон - ши-фобаш эмас. Айниқса, кон босимит даво!

- Ростданми? - дедим ишончиралар. Чунки ўша кезларда азалдан дори ишчинчи үшшамайдиган онам ахён-аҳнда «Бошим гарансияти.

Жар ёқасида

ни ённингда бўш ўринидига олди. Авайлас очди-ю, хира торған кўзлар дағъатан кувондан порлаб кетди. - Вой, лимон-ку! - деди ёш боладек хур-санд бўлди. Бир донаснин ба-мосдари уида кўз олдига тутди. Айлантириб томоша қилар-кан, шукронга келтири. - Ху-дунинг курдатидан ўргилади. - Тазини ҳайнига ўтасда пишса-я?

Лимонни жойига солиб кўйтак, менга юзланди.

Онамига деб инлинганин учун раҳмат. Умрингдан барака-тун.

Бурдагина бўлиб ўтиришини кўриб, фикрини чалғитишга ҳаракат қилим. - Оббо, шун-га шунчами, опа? Еки бор-йиги саккизга лимон билан колхоз камбагаллашиб қолар-миди?

Кохоз-ку, қолмайди. Аммо кўпчиликнинг ҳақига хиёнд ғон-бўлади. Иккичка бунака қим-магин, - онам хәсли паришон ҳолда чукур хўрсанди. - Ахир, ўзин биласан, кўп айттанин-ку, текин таом томоқ әради. Уйгирлик индан бошланади. Буни њеч вакт эсинганд, чи-камра.

У бошқа сўз қотмали. Мендан аразалагандай юзини четта буди. Қозғалтани дераза тоқасига қўйди-я, овқатдан бўшаган косани қўтиради, ош-хонага чиқиб кетди...

Келас жума бир дўстимиз уйланди. Эл қатори унинг тўйидай қатнашдим. Қишлоқка эртаси туштиг қўянгич бордим. Онамини ҳонасига кирдим-у, тоқчада турган танини қозғалтани кўрдим. Қандай бўлса, шундайлигич чант бор-йиги килиб. Лимонлардан би-рортаси айниб, суви оқсан ше-килди. Лимонлардан би-рортаси айниб, бир чети нам тортиб, сал қорайб қолибди. Ич-ичимдан зил кетиб, пояткада кўймаланаётган онамга қара-дим:

- Булардаги ақали кўл ҳам тегимбасиз-ку...

- Кўй, болам, ачиқданма, - у ҳаддин ростлаб, синик ҳиммайди. - Қўнглим торти-мади. Сабабини одини айтди-м, чамаси.

Мен беттачопардаги қилиб, заралди тўнгилларидан:

- Бекор ачитиг қўйгандан кўра, болаларга бервонсангиз ҳам бўларди-ку?

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Мен беттачопардаги қилиб, заралди тўнгилларидан:

- Бекор ачитиг қўйгандан кўра, болаларга бервонсангиз ҳам бўларди-ку?

Сўнгига ҳама ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз, изтибори тираб кеттандан туди. Мен қандай жавоб қўтиради тар-араримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони номини томогимдан зўр-базур ўти.

- Пузини ҳам бўлмас шо-пидан берб юбормасбен-да.

Онам ночор ахвотла дарсиз, ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- У ҳолда, - дедим ак-хушиимини юғиглаб, онамга олди-келди. Ҳунарни ҳамони гази-тава-нида унинг овози, назаримиз турди.

- Нима? Нима дедин? -

Бекосдан онамнинг ҳажи-чиқиб кетди. Қўзлар катта-катта очиби, қўшилар бир қўтиради. Сабабини одини айтди-м.

Нима? - ҳамони н